

there is a need of substantial parts inventory of substantial public sphere of politics requiring the use of structural-functional approach. However, the structure and function of the components of public sphere of politics are defined as specific status role in the political environment (structural elements) and the direction of their real impact on political reality. This creates conditions for demarcation of both conceptual separation of the political process and public sphere of politics as the plane of the potential of implementation of communicative process participants' importance claims.

Also the specific factors identification that determine the media activity, in both cases classification state media carried a means of differentiation from ideal-typical condition as proposed within political theory. However, unilateral attempts to transform mediastructure at least in some respects it may encounter on lack of understanding of the major players. That can mean either a lack of innovation or sharp short-term changes that destabilize the situation and again lead to a push towards building a democratic public sphere of politics.

A special aspect of the media as part of the current public sphere of politics is the development of political and social networks, in which citizens are able to communicate, to defend their positions and on condition of anonymity to assess the current social and political situation. However, the development of new communication systems does not lead to the formation of a genuine public sphere as political actors are trying to use it for their own purposes.

Key words: *political process, democracy, mediastructure, public sphere of politics, conceptual demarcation*

УДК 327

Микитчук Н. М.

кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних відносин ДНУ ім. О. Гончара
(Дніпропетровськ, Україна), E-mail: visnukDNU@i.ua

ВЗАЄМОВПЛИВ УКРАЇНСЬКО-КАЗАХСТАНСЬКИХ ТА РОСІЙСЬКО-КАЗАХСТАНСЬКИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ СИСТЕМИ

Анотація. Проаналізовано особливості розвитку російсько-казахстанських і українсько-казахстанських відносин у 2014-2015 рр., з'ясовано їх взаємовплив в умовах трансформації міжнародної системи. Визначено можливості політичної підтримки та економічної взаємовигоди на пострадянському просторі між Україною та Казахстаном.

Ключові слова: українсько-казахстанські відносини, російсько-казахстанські відносини, взаємовплив, підтримка, інтереси.

Україна в умовах кризи політичних, економічних, енергетичних відносин з РФ у 2014-2015 рр. змушена шукати на пострадянському просторі політичну підтримку, ринки збуту продукції. Однією із найважливіших проблем сучасної зовнішньої політики та енергетичної безпеки України є пошук альтернативних джерел та шляхів енергопостачань. Пострадянський простір не однорідний. Відносно самостійну позицію щодо агресивної політики РФ має Казахстан, враховуючи лідерські політичні та економічні позиції в регіоні, наявність значних енергетичних запасів, особистий авторитет Президента Нурсултана Назарбаєва.

Водночас Казахстан має власні мотиви підтримувати Україну. Аналітики виділяють причини, через які Астані варто враховувати можливість агресії Росії: значна частка російськомовного населення та російської діаспори (близько 27%, переважно на півночі і сході країни, вздовж кордону з Росією, частка слов'янського населення перевищує 50% в більшості адміністративних районів Північно-Казахстанської, Кустанайської і Акмолінської областей, у прикордонних районах Східно-Казахстанської і Павлодарської областей, особливо у містах); відмова на початку 1990-х рр. від ядерного арсеналу та відсутність членства в НАТО; розташування на території Казахстану найбільшого на пострадянському просторі космодрому «Байконур» [13].

Актуальність теми зумовлюється її недостатнім дослідженням та необхідністю переосмислення на основі процесів та тенденцій сучасності. Серед останніх аналітичних публікацій з даної проблематики можна виділити ті, в яких автори вказують на високу вірогідність зазіхань РФ щодо Казахстану [12; 13]; доводять малоймовірність російської політики щодо Казахстану аналогічної конфлікту з Україною [15]; констатують «відрив союзників» від Росії [1]. Українська дослідниця Т. Ярмошук проаналізувала позиції українських аналітиків щодо ефективності української політики на казахстанському напрямку на сучасному етапі [11]. Потребує ґрунтовного дослідження взаємовплив українсько-казахстанських та російсько-казахстанських відносин, враховуючи їхню складність та постійну динаміку, яка залежить від сукупності зовнішніх та внутрішніх чинників.

Метою статті є аналіз взаємовпливу українсько-казахстанських та російсько-казахстанських відносин в умовах трансформації міжнародної системи. Для досягнення мети слід вирішити такі завдання: проаналізувати особливості розвитку та проблеми російсько-казахстанських і українсько-казахстанських відносин у 2014-2015 рр., визначити їх успішність, з'ясувати їх взаємовплив, охарактеризувати можливості політичної підтримки та економічної взаємовигоди на пострадянському просторі у відносинах між Україною та Казахстаном.

Між РФ та Казахстаном зберігається високий ступінь взаємозалежності. Протяжність кордону між країнами понад 7 тис. км (найдовший у світі сухопутний кордон, станом на 2011 р. повністю делімітовано). Вздовж кордону зосереджено значний промисловий потенціал: найбільші міста Поволжя, Уралу і Сибіру, стратегічно важливі комунікації, що поєднують центральну частину РФ з Сибіром і Далеким Сходом, пролягають в безпосередньо біля кордону, або перетинають територію Казахстану. У Росії проживає близько 1 млн. етнічних казахів, в Казахстані – близько 4 млн. росіян. Важливий мовний чинник – російська має в Казахстані статус мови міжнаціонального спілкування, нею володіє 95% населення.

Політичні відносини РФ і Казахстану до 2013 р. належали до найбільш «безпроблемних» для РФ на пострадянському просторі. Договір між РФ і Казахстаном про добросусідство і співробітництво в XXI ст. підписано в Єкатеринбурзі В. Путіним та Н. Назарбаєвим 11 листопада 2013 р. під час Форуму міжрегіонального співробітництва двох країн. Сторони дотримуються договірних зобов'язань в рамках ОДКБ, ШНД, ШОС, ЄврАзЕС.

РФ активно намагається втримати Казахстан у сфері впливу. Так, у 2014 р. відбулося 14 зустрічей на найвищому та високому рівнях (10 зустрічей президентів та 4 – прем'єр-міністрів). У 2015 р. (на 27 листопада) відбулося 13 зустрічей на найвищому рівні [8].

Розвиток співробітництва у військовій сфері розглядається Москвою як основний механізм проектування та посилення свого впливу в центральноазійському регіоні. Ще у 2002 р. Москва надала Казахстану як країні-учасниці ОДКБ пільгові умови для підготовки військових кадрів у російських військових навчальних закладах, право купувати російську зброю і техніку для підрозділів національних Збройних Сил за цінами внутрішнього російського ринку. На двосторонньому рівні Росія здійснює поставки у Казахстан оборонного озброєння. Діє спільна система протиповітряної оборони. У Казахстані працює радарна станція і випробувальний полігон. На 2016 р. заплановані міжнародні військово-морські навчання з Росією та Азербайджаном.

Однак, казахська влада декілька разів робила спроби вийти з під тотального військово-технічного впливу РФ. Так, у двох воєнних доктринах Казахстану (2007 р. та 2011 р.) визначалася необхідність орієнтації на стандарти НАТО). У 2008 р. Казахстан розпочав перемовини про постачання систем ППО з виробниками США, Франції, Ізраїлю. РФ політичними та економічними засобами вдалося «переконати» Казахстан. Певна кількість казахських офіцерів, підготовлених за стандартами НАТО залишаються «ідеологічною» небезпекою для Росії.

Відносини між Росією і Казахстаном в паливно-енергетичній сфері будуються з врахуванням «карти маршрутів», яка дісталася цим державам після розпаду СРСР. Всі подальші зміни залежатимуть від загальної ситуації на світовому енергетичному ринку і векторів зовнішньополітичної діяльності двох держав. Росія та Казахстан є провідними експортерами/конкурентами вуглеводнів в світі. Об'єми енергоносіїв, що експортуються цими країнами, можуть стати досить співставними. Обидві держави розглядають країни ЄС як основний ринок збуту. Все більше уваги національних нафтових компаній обох країн привертають до себе азійські ринки.

Росії і Казахстану доводиться синхронізувати державні інтереси в цій сфері, проте це вдається досить рідко. Казахська сторона прийняла рішення приєднатися до системи Баку – Тбілісі – Джейхан, що обходить Росію й Іран. Мали місце розбіжності довкола ціни на карачаганакський газ, російсько-казахстанського спільного підприємства на базі «Оренбурзького ГПЗ» тощо. В розширенні системи Каспійського трубопровідного консорціуму (КТК) – першого спільного російсько-казахстанського проекту, мали бути зацікавлені обидві сторони. Проте конфлікт довкола КТК почався з моменту його пуску. Росія вважає цей маршрут нерентабельним, її не влаштовує тарифна політика консорціуму. Це є основним аргументом в протистоянні з Казахстаном, який наполягає на розширенні КТК і збільшенні об'ємів поставок. Загострюється конкуренція країн на китайському напрямі (у перспективі лише газу Казахстан може продавати КНР близько 10 млрд. кубометрів). Казахстану доводиться маневрувати між вимогами російської сторони, позицією іноземних компаній, що отримують прибутки від продажу казахської сировини і необхідністю вирішувати свої завдання в рамках кожного з проектів.

Митний Союз та Єдиний економічний простір мали відкрити російському капіталу доступ до ресурсів Казахстану, підвищити загребуваність транзитного статусу Росії, знизити конкуренцію між казахськими і російськими підприємствами. Однак завдання створення єдиного ринку, економічного і валютного союзу з єдиними правилами макроекономічної та валютної політики країн (що означатиме певне обмеження національного суверенітету на користь наднаціональних органів інтеграційної угруповання) залишаються не реалізованими. Одним з індикаторів у МС та СЕП є низький обсяг взаємної торгівлі обладнанням і технологіями, експорт на зовнішні ринки сировини та енергоносіїв. Зокрема, імпорт обладнання та технологій Казахстану орієнтований не на Росію, а на ЄС та Китай. Слід враховувати, що членство в ЄврАзЕС призвело того, що казахстанським підприємцям довелося конкурувати з російським бізнесом. Однак, подібні масштабні зовнішньополітичні рішення керівництва держави закріплюються допомогою добре фінансованого механізму державного патронажу, щоб ключові ділові та політичні інтереси країни вписувалися в проведений політичний курс. Влада може «купувати» згоду бізнесу лише доки вистачатиме фінансів від продажу енергоресурсів.

Казахстан є важливим торговим партнером Росії, займає третє місце за обсягом торгівлі серед країн СНД (частка Казахстану в загальному товарообігу Росії в січні-червні 2015 р. становила 3%, а Росії в товарообігу Казахстану – 19,1%). Однак, у 2014 р. обсяг взаємних поставок скоротився на 10,5% порівняно з 2013 р. і склав 21,1 млрд. дол. США [8].

У 2014-2015 рр. спостерігалось охолодження двосторонніх стосунків. Астана наполягла на введенні заборони/обмежень на постачання ряду товарів з Росії у зв'язку з загрозою внутрішньому ринку Казахстану внаслідок курсових коливань валют. Для Казахстану розвиток євразійських інтеграційних проектів з Москвою не повинен загрожувати політичному суверенітету країни. У вересні 2014 р. президент Н. Назарбаєв попередив, що Астана може відмовитися від ЄврАзЕС. Астана дала зрозуміти: економічну інтеграцію не слід трактувати як готовність беззастережно підтримувати політику Москви. Крім того, Казахстан відкинув ідею про введення в ЄврАзЕС спільної валюти.

Після анексії Криму Росією та «референдуму» у Криму Казахстан не зміг зайняти однозначну позицію. З одного боку, офіційний Казахстан зробив заяву, в якій «з розумінням» поставився до «волевиявлення» жителів Криму щодо приєднання до РФ [7]. Однак, у телефонній розмові з канцлером ФРН А. Меркель 11 березня 2014 р. Президент Казахстану Н. Назарбаєв виступив за забезпечення територіальної цілісності України [5]. Але вже під час голосування за резолюцію ООН про підтримку територіальної цілісності України №68/262 27 березня 2014 р. Казахстан утримався.

Українська сторона в подальшому намагалася дістати підтримку Казахстану. Серед контактів на найвищому рівні у 2014 р. відбулися зустрічі П. Порошенка з Н. Назарбаєвим у рамках консультацій у форматі ЄС – Україна – «Євразійська трійка» (м. Мінськ) та у грудні 2014 р. – робочий візит Президента Казахстану до України. П. Порошенко та Н. Назарбаєв під час спільного брифінгу в Києві оголосили про відновлення роботи міжурядової комісії щодо співпраці країн. Під час перебування у Києві Н. Назарбаєв назвав конфлікт в Україні «організованою громадянською війною», однак визнав Україну «близьким другом і партнером по політиці та економіці» та підтримав мирний план врегулювання ситуації на Донбасі шляхом дотримання мінських угод. Країни домовилися відновити військово-технічне співробітництво [10]. Українська влада й надалі намагалася зміцнити формальну та неформальну підтримку. Так, 6 липня 2015 р. під час привітання Н. Назарбаєва з 75-річчям П. Порошенко заявив, що «розраховує на подальші кроки з боку Н. Назарбаєва з метою сприяння повній реалізації мінських домовленостей, відновлення миру на Донбасі і стабільності в регіоні» [6].

Посольство України звернулося у вересні до МЗС Казахстану з нотою протесту у зв'язку з викладанням у казахських школах за підручниками, що визнають Крим територією Росії. Міністерство освіти і науки Казахстану відреагувало на протест та зобов'язало видавництво «Мектеп» внести коригування до підручників географії [3].

Під час робочого візиту П. Порошенка до Казахстану 8-9 жовтня 2015 р. підписано План дій Україна-Казахстан на 2015-2017 рр. На політичному рівні ключовим стало підтвердження Казахстаном фундаментальних принципів міжнародного права, суверенітету та територіальної цілісності держав. Одна з головних – енергетична проблематика, адже Україні потрібно бути готовою залишитися без російських енергоресурсів.

Одразу після цього (14-15 жовтня 2015 р.) Президент РФ В. Путін також здійснив візит до Казахстану, що показує: а) роль Н. Назарбаєва як певного неформального посередника між Україною та Росією; б) занепокоєння РФ можливістю домовленостей між Україною і Казахстаном; в) визнання важливої ролі у Казахстану для успішної зовнішньої політики РФ на пострадянському просторі.

Казахстан для України традиційно є одним з основних торгових партнерів і займає третє місце за обсягами товарообороту серед країн СНД та восьме серед всіх торгових партнерів України. За результатами I кварталу 2015 р. товарообіг України з Казахстаном склав 229 млн. 753 тис. дол. США і зменшився у порівнянні з аналогічним показником 2014 р. на 117 млн. 533 тис. дол. США або на 33,85%. Позитивне сальдо двосторонньої торгівлі склало 79 млн. 877,2 тис. дол. США [9]. Важливе завдання – збільшення обсягів українсько-казахстанської торгівлі і розширення економічного співробітництва. Діє Спільна міждержавна українсько-казахстанська комісія з економічного співробітництва. 12-та Спільна Міжурядова українсько-казахстанська комісія з економічного співробітництва проведена 16 липня 2015 р. в Києві.

Для Казахстану співпраця з Україною може бути перспективною у ряді сфер (Україна має постійно «презентувати» себе та «пропонувати»):

1. Енергетична. Казахстан зацікавлений у розвитку власних нафтопереробних по-

тужностей поза межами країни: казахська сторона раніше заявляла про інтерес у придбанні одного з українських НПЗ. Казахстан має на меті диверсифікувати шляхи транспортування нафтогазових ресурсів на ринки Європи, позбутися залежності від Росії. Казахські компанії зацікавлені у приватизації українських підприємств енергетичної сфери. Розробляються можливості постачання до України енергетичного вугілля, нафти, газу, уранового концентрату[2].

2. Транспортна. Україна має один із найвищих у світі коефіцієнтів транзитності території, через неї проходять трансконтинентальні напрями вантажопотоків. Подальше зближення України із Заходом створює для Казахстану додаткові можливості для просування економічних інтересів в європейському регіоні. Слід залучати казахстанські інвестиції в модернізацію транспортної інфраструктури України: 1) створення сучасних логістичних систем для забезпечення взаємодії транспортних комплексів, проведення реконструкції, будівництва та експлуатації портів на Каспійському морі, залучення казахстанських компаній до розширення використання морських портів України для (розглядалася можливість реалізації проектів перевалки нафти в районі морського нафтотерміналу «Південний» і нафтопереробного заводу в районі міста Южного Одеської області); 2) будівництво казахстанською стороною зернового терміналу або створення СП в одному з портів на Чорному морі для експорту зерна в інші країни; 3) співпраця у реконструкції та побудові нових авто- та залізничних шляхів. Участь обох країн в ініціативі «Економічний пояс Шовкового шляху» за маршрутом Західний Китай – Західна Європа.

3. Космічна. Пріоритетні проекти: прогноз «космічної погоди»; створення космічного апарату для вивчення сонячно-земних зв'язків і стану іоносфери, зокрема для виявлення передвісників землетрусів; аерокосмічний моніторинг природних ресурсів і екологічного стану територій, тестування методик тематичного дешифрування космічних знімків; участь у створенні Всесвітньої космічної обсерваторії; створення наземної інфраструктури системи високоточної супутникової навігації; співпраця у підготовці та підвищенні кваліфікації спеціалістів космічної галузі в Україні; об'єднання можливостей українських КБ «Південне», «Південмашу» та «Хартрону» з можливостями казахської сторони, у тому числі космодром «Байконур».

4. Машинобудування. Казахстан зацікавлений у поставках з України сільгосптехніки, вагонів, техніки для електростанцій, гірничо-шахтного обладнання. Водночас є можливості по створенню заводів для збірки та обслуговування цієї техніки на території Казахстану.

5. Військово-технічна. Зокрема, досягненням у 2015 р. стало підписання угоди про співпрацю в авіаційній сфері, домовившись про поставки продукції військового призначення. (Українська компанія «Укрспецекспорт» та ТОО «Казахстанська авіаційна індустрія»). Планується здійснити спільну розробку і виробництво безпілотних літальних апаратів, поставку і обслуговування авіаційних тренажерних комплексів, модернізація літаків Ан-2 в Ан-2-100 та ін.

6. Агропромисловий комплекс. Україна може надавати Казахстану технології, матеріали та обладнання для вирощування, зберігання та переробки сільськогосподарської продукції, співпраці в модернізації іригаційних систем. Актуальним є створення СП у переробному секторі, побудова комбикормових заводів, елеваторних та зерноочисних комплексів, молочно-товарних ферм.

7. Науково-технічна, освітня. В Казахстані існує дефіцит спеціалістів та технологій у сфері металообробки, машинобудування, в авіаційній та космічній галузях. Україна має потужну наукову базу, можливість надавати якісну освіту казахстанським спеціалістам, розробляти спільні наукові проекти, експортувати українські технології та розробки, направляти спеціалістів. Перспективним є співробітництво у сфері інформаційних технологій. Розвивається науково-технічне співробітництво в аерокосмічній галузі: підготовка та перепідготовка кадрів для

космічного сектору Казахстану, створення супутників дистанційного зондування Землі та наукових досліджень, забезпечення екологічної безпеки ракетно-космічної діяльності на космодромі Байконур, реалізація міжнародних космічних проектів. Опрацьовуються питання участі українських компаній в будівництві Казахстаном об'єктів електроенергетики, атомних станцій, спільного виробництва ядерного палива. Активізується взаємодія між науковими центрами двох країн, зокрема між Київським національним університетом ім. Тараса Шевченка та Євразійським національним університетом ім. Льва Гумільова, яка дає можливість ученим і студентам обох країн спільно проводити наукові заходи, розвивати науково-технічний потенціал двох країн. У листопаді 2012 р. підписано двосторонню угоду про співробітництво між Дніпропетровським національним університетом імені О. Гончара та Карагандинським державним технічним університетом.

8. Сприяння українській діаспорі Казахстану в задоволенні культурологічних потреб, підтримці зв'язків з етнічною Батьківщиною. Українська діаспора є третьою за чисельністю етнічною групою після казахів і росіян (306 тис. етнічних українців). Натомість, Казахстан зацікавлений у розвитку казахської громади в Україні: за даними Всеукраїнського перепису населення 2001 р., в Україні проживає 5525 казахів, або 0,01% від усього населення країни. У Києві діє казахська громадська організація – культурне товариство «Достик» (Дружба) [9].

Таким чином, в умовах сучасної кризи Україна змушена шукати політичної та економічної підтримки на пострадянському просторі. Цілком обґрунтовано на таку підтримку можна розраховувати від Казахстану, оскільки країна є досить розвинутою економічно, має політичну та економічну вагу в СНД та в Центральній Азії, керівництво держави розуміє загрозу воєнно-політичній та економічній безпеці. Казахстан не може йти на відкриту конфронтацію з Росією, однак у реалізації зовнішньої політики керується власними національними інтересами, які не збігаються з амбіціями Росії.

Казахстану з 1991 р. вдавалося вдало маневрувати між різними напрямками зовнішньої політики як у двосторонніх відносинах так і в міжнародних організаціях. Успішно розвиваються альтернативні російському напрямки, особливо політична, економічна, енергетична співпраця з КНР, відносини з США досить прагматичні, без «ворожого» ідеологічного забарвлення. На сучасному етапі Казахстан підтримує територіальну цілісність України, відновлює військову співпрацю, активізує економічні відносини. Водночас казахська влада намагається не зіпсувати відносин з РФ. Безумовно, російська агресія стосовно України негативно (хоча й не критично) вплинула на російсько-казахстанські відносини, змусивши, натомість, українську владу активізувати стосунки з Казахстаном, які є перспективними у ряді сфер.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

1. Від Росії відриваються союзники – російські політологи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dt.ua/WORLD/vid-rosiyi-vidrivayutsya-soyuzniki-rosiyski-politologi-159874_.html (дата звернення 20.06.2015) – Назва з екрана.
2. Казахстан готовий поставляти в Україну нафту, газ і урановий концентрат [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dt.ua/ECONOMICS/kazakhstan-gotovi-postavlyati-v-ukrayinu-naftu-gaz-i-uranoviy-koncentrat-187244_.html (дата звернення 20.06.2015) – Назва з екрана.
3. Казахстан змінить статус Криму у шкільних підручниках [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dt.ua/WORLD/kazakhstan-zminit-status-krimu-u-shkilnih-pidruchnikah-186290_.html (дата звернення 20.06.2015) – Назва з екрана.
4. Казахстан исключает введение единой наднациональной валюты в рамках ЕАЭС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tengrinews.kz/markets/kazakhstan-isklyuchaet-vozmojnost-vvedeniya-edinoj-valyuty-273587/> (дата звернення 20.06.2015) – Назва з екрана.
5. Казахстан підтримує територіальну цілісність України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukranews.com/news/117477.---.uk> (дата звернення 20.06.2015) – Назва з екрана.

6. Порошенко попросив Назарбаєва допомогти втихомирити Путіна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://24tv.ua/poroshenko_poprosiv_nazarbayeva_dopomogti_vtihomirity_putina_n590860 (дата звернення 20.06.2015) – Назва з екрана.

7. Посла Казахстану викличуть до МЗС України через підтримку Астаной кримського «референдуму» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dt.ua/POLITICS/posla-kazahstanu-viklichut-do-mzs-ukrayini-cherez-pidtrimku-astanoyu-krimskogo-referendumu-139937_.html (дата звернення 20.06.2015) – Назва з екрана.

8. Россия-Казахстан. Двусторонние отношения [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rfembassy.kz/lm/dvustoronnie_otnosheniya/rossiya-kazakhstan/ (дата звернення 20.06.2015) – Назва з екрана.

9. Україна – Казахстан [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/bilateral-cooperation/asia-and-oceania> (дата звернення 20.06.2015) – Назва з екрана.

Україна та Казахстан відновлять військово-технічну співпрацю [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bbc.com/ukrainian/politics/2014/12/141222 (дата звернення 20.06.2015) – Назва з екрана.

11. Ярмошук Т. Порошенко і Назарбаєв заявляють про взаєморозуміння і співпрацю [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.radiosvoboda.mobi/a/27297844.html

12. Birnbaum M. In Kazakhstan, fears of becoming the next Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.washingtonpost.com/world/europe/in-kazakhstan-fears-of-becoming-the-next-ukraine/2015/05/01/10f7e73c-e878-11e4-8581-633c536add4b_story.html (дата звернення 20.06.2015) – Назва з екрана.

13. Gelernte J. An Enticing Next Target For Putin Moscow is turning up the rhetoric on Kazakhstan, a non-NATO member with a valuable space center. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.wsj.com/articles/josh-gelernte-an-enticing-next-target-for-putin-1412722083 (дата звернення 20.06.2015) – Назва з екрана.

14. Kazakhstan nie chce waluty wspólnej z Rosją [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://wyborcza.biz/biznes/1,100896,17795408,Kazakhstan_nie_chce_waluty_wspolnej_z_Rosja.html?disableRedirects=true (дата звернення 20.06.2015) – Назва з екрана.

15. Morozov V. Kazakhstan and the «Russian World»: Is a New Intervention on the Horizon? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ponarseurasia.org/memo/kazakhstan-and-russian-world-new-intervention-horizon (дата звернення 20.06.2015) – Назва з екрана.

REFERENCES:

1. Vid Rosiji vidryvajutsja sojuznyky – rosijski politology [Electronic resource]. – Access mode: http://dt.ua/WORLD/vid-rosiyi-vidryvajutsya-soyuzniki-rosiyski-politologi-159874_.html (Accessed 20 July 2015)

2. Kazakhstan ghotovyj postavljaty v Ukrajinu naftu, ghaz i uranovyj koncentrat [Electronic resource]. – Access mode: http://dt.ua/ECONOMICS/kazakhstan-gotoviy-postavlyati-v-ukrayinu-naftu-gaz-i-uranoviy-koncentrat-187244_.html (Accessed 20 July 2015)

3. Kazakhstan zminytj status Krymu u shkilnykh pidruchnykakh [Electronic resource]. – Access mode: http://dt.ua/WORLD/kazakhstan-zminyt-status-krymu-u-shkilnih-pidruchnikah-186290_.html (Accessed 20 July 2015)

4. Kazakhstan isklyuchaet vvedenie edinoy nadnatsional'noy valuty v ramkakh EAES [Electronic resource]. – Access mode: <http://tengrinews.kz/markets/kazakhstan-isklyuchaet-vozmojnost-vvedeniya-edinoy-valuty-273587/> (Accessed 20 July 2015)

5. Kazakhstan pidtrymuje terytorijnu cilisnistj Ukrajiny [Electronic resource]. – Access mode: <http://ukranews.com/news/117477.---.uk> (Accessed 20 July 2015)

6. Poroshenko poprosyv Nazarbayeva dopomoghty vtykhyrty Putina [Electronic resource]. – Access mode: http://24tv.ua/poroshenko_poprosiv_nazarbayeva_dopomogti_vtihomirity_putina_n590860 (Accessed 20 July 2015)

7. Posla Kazakhstanu vyklychutj do MZS Ukrajiny cherez pidtrymku Astanoju krymskogho «referendumu» [Electronic resource]. – Access mode: http://dt.ua/POLITICS/posla-kazahstanu-viklichut-do-mzs-ukrayini-cherez-pidtrimku-astanoyu-krimskogo-referendumu-139937_.html (Accessed 20 July 2015)

8. Rossiya-Kazakhstan. Dvustoronnie otnosheniya [Electronic resource]. – Access mode: www.rfembassy.kz/lm/dvustoronnie_otnosheniya/rossiya-kazakhstan/ (Accessed 20 July 2015)

9. Ukrajina – Kazakhstan [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/bilateral-cooperation/asia-and-oceania> (Accessed 20 July 2015)

10. Ukrajina ta Kazakhstan vidnovljatj vijsjkovo-tekhnichnu spivpracju [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: www.bbc.com/ukrainian/politics/2014/12/141222 (Accessed 20 July 2015)
11. Jarmoshuk T. Poroshenko i Nazarbajev zajavljajutj pro vzajemorozuminnja i spivpracju [Electronic resource]. – Access mode: www.radiosvoboda.mobi/a/27297844.html
12. Birnbaum M. In Kazakhstan, fears of becoming the next Ukraine [Electronic resource]. – Access mode: www.washingtonpost.com/world/europe/in-kazakhstan-fears-of-becoming-the-next-ukraine/2015/05/01/10f7e73c-e878-11e4-8581-633c536add4b_story.html (Accessed 20 July 2015)
13. Gelernte J. An Enticing Next Target For Putin Moscow is turning up the rhetoric on Kazakhstan, a non-NATO member with a valuable space center. [Electronic resource]. – Access mode: www.wsj.com/articles/josh-gelernte-an-enticing-next-target-for-putin-1412722083 (Accessed 20 July 2015)
14. Kazakhstan nie chce waluty wspólnej z Rosją [Electronic resource]. – Access mode: http://wyborcza.biz/biznes/1,100896,17795408,Kazakhstan_nie_chce_waluty_wspolnej_z_Rosja.html?disableRedirects=true (Accessed 20 July 2015)
15. Morozov V. Kazakhstan and the “Russian World”: Is a New Intervention on the Horizon? [Electronic resource]. – Access mode: www.ponarseurasia.org/memo/kazakhstan-and-russian-world-new-intervention-horizon (Accessed 20 July 2015)

Мыкытчук Н. Н., кандидат исторических наук, доцент, доцент кафедры международных отношений ДНУ им. О. Гончара (Днепропетровск, Украина), E-mail: mv_dnu@i.ua

Взаимовлияние украинско-казахстанских и российско-казахстанских отношений в условиях трансформации международной системы

Аннотация. Проанализированы особенности развития российско-казахстанских и украинско-казахстанских отношений в 2014-2015 гг., установлено их взаимовлияние. Определены возможности политической поддержки и экономической взаимовыгоды на постсоветском пространстве между Украиной и Казахстаном.

Ключевые слова: украинско-казахстанские отношения, российско-казахстанские отношения, взаимовлияние, поддержка, интересы.

Mykytchuk N., PhD in historical sciences, docent, assistant professor of the department of international relations Oles Honchar Dnipropetrovsk National University (Dnepropetrovsk, Ukraine), E-mail: mv_dnu@i.ua

Mutual influence of ukrainian-kazakh and russian-kazakh relations in the international system transformation

Abstract. The study analyzed peculiarities of the Russian-Kazakh and Ukrainian-Kazakh relations in the years 2014-2015. It is found out their mutual influence. Ukraine is forced to seek political and economic support from the former Soviet Union in the current crisis. Ukraine counts on the support of Kazakhstan, the country is economically developed, has the political and economic weight in the CIS and Central Asia.

Russia is actively trying to keep Kazakhstan in the sphere of influence. Between Russia and Kazakhstan is a high degree of interdependence. Political and economic relations between Russia and Kazakhstan to 2013 belonged to the most «trouble-free» for Russia the former Soviet Union. However, the Kazakh government is trying to get out of the total impact of Russia. There was a moose cooling of bilateral relations in the years 2014-2015. For the development of Kazakhstan's Eurasian integration projects with Russia should not threaten the political sovereignty of the country.

Defined opportunities of political support and economic mutual benefit between Ukraine and Kazakhstan. Ukraine tried to get support for Kazakhstan. At present Kazakhstan supports the territorial integrity of Ukraine resumes military cooperation, intensify economic relations. Russian aggression towards Ukraine forced the Ukrainian authorities to intensify relations with Kazakhstan, which are promising in some areas (energy, transport, space, engineering, agriculture, education, science, military-technical sphere). Ukraine must always «to represent» and «to offer» themselves.

Key words: Ukrainian-Kazakh relations, Russian-Kazakh relations, mutual influence, support, interests.